

Rapportage soortgericht onderzoek

Winkelcentrum De Kwinkelier te Bilthoven

B o r g v a s t

Een gezamenlijk product van:

Colofon

Projectleider

P. van Dam BSc

Contactgegevens

pieter@habitus.nl

06-11750822

Rapportage

A. Heitman MSc

Rapport

BORG2017-1-RAP1

Klantcode

BORG

In opdracht van

Real Estate Invest II B.V.

Contactpersoon

Liesbeth Keymeulen

Opleverdatum

13 oktober 2017

Kwaliteitscontrole

A. van Duijvenboden

Paraaf

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport (inclusief foto's) is enkel toegestaan onder vermelding van de

Dit rapport is met de grootse zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus natuur & landschap geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen.

www.habitus.nl

www.dnatuur.nl

Een gezamenlijk product van:

DUIJVENBODEN **NATUUR**
FOTOGRAFIE ADVIES ONDERZOEK

habitus

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	2
2. Methode	5
3. Resultaten	7
4. Conclusie en aanbevelingen	10
Bronnenlijst	11
Bijlage 1 - Waarnemingen op de kaart	12
Bijlage 2 - Fasering revitalisering de Kwinkelier	13

INLEIDING

1. INLEIDING

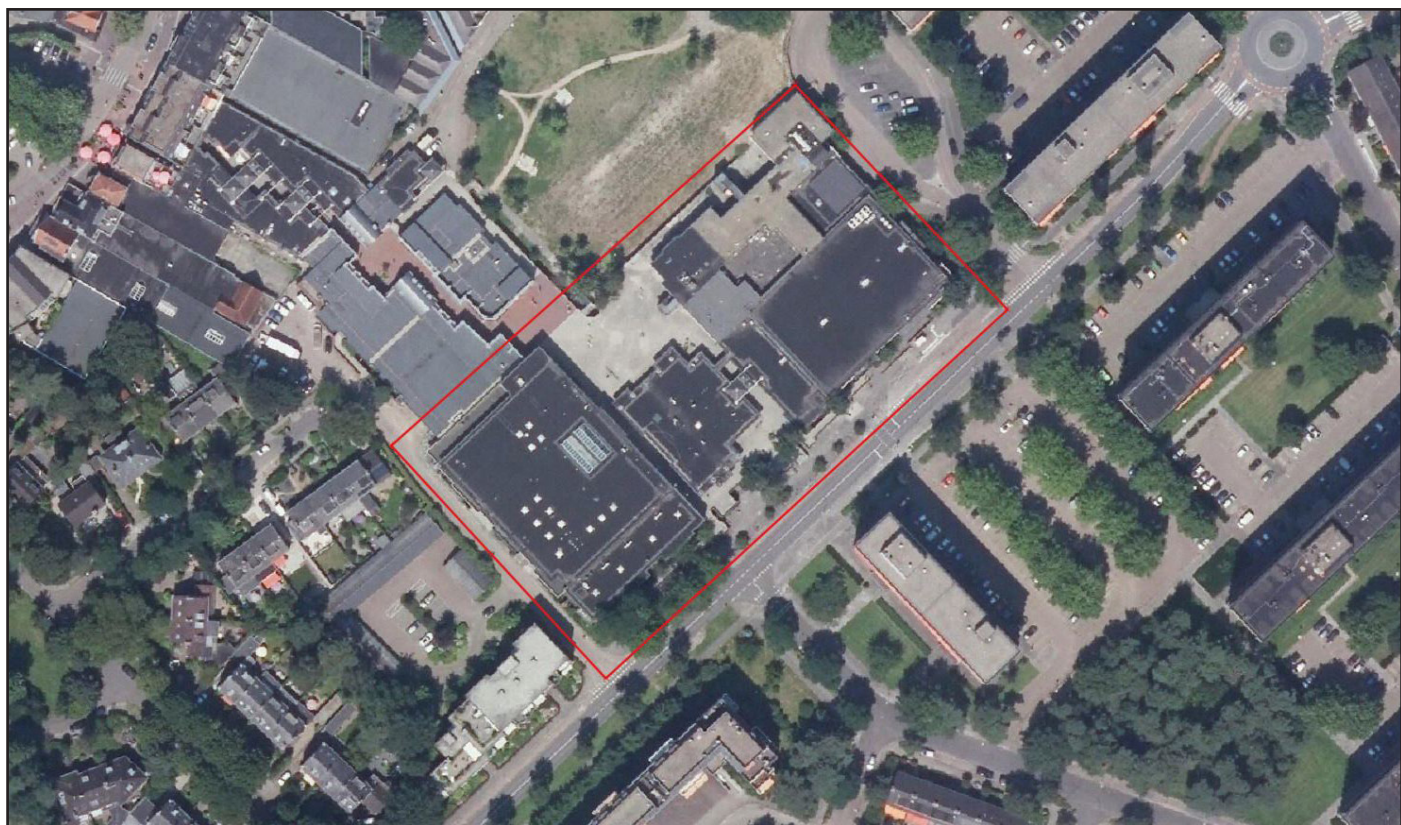
In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Vervolgens wordt het projectgebied beschreven en is het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens winkelcentrum De Kwinkelier in Bilthoven te revitaliseren. Ten behoeve hiervan dienen onder meer gebouwdelen te worden gesloopt. Bij deze werkzaamheden is de initiatiefnemer gebonden aan de Wet natuurbescherming (Wnb). In het projectgebied is reeds een ecologische quickscan uitgevoerd (BügelHajema Adviseurs, 2017). Uit deze ecologische quickscan volgde de aanbeveling voor vervolgonderzoek naar vleermuizen. Hierbij is niet gespecificeerd welke soorten of verblijfplaatsen dienen te worden onderzocht. In het voorjaar en de zomer van 2017 is de noordkant van het projectgebied (fase 1 volgens bijlage 2) al onderzocht (Habitus en Dnatuur, 2017). Hierbij zijn kraam- en zomerverblijfplaatsen van de gewone- en ruige dwergvleermuis conform het Vleermuisprotocol 2017 uitgesloten. De onderhavige rapportage betreft een aanvulling op het eerder uitgevoerde vleermuisonderzoek.

1.2 Projectgebied

Het projectgebied betreft een gedeelte van het winkelcentrum De Kwinkelier en ligt in Bilthoven, in gemeente De Bilt. De ligging en begrenzing is te zien op Figuur 1. Het betreft fase 1, 2 en 3 zoals weergegeven in bijlage 2. De directe omgeving van het projectgebied bestaat voornamelijk woonwijken met flats en rijtjeswoningen, kantoorpanden en winkels. Aan de noordwestzijde van het pand bevindt zich een zanderig grasveld en enkele speeltoestellen in een speeltuintje. Rondom het plangebied staan enkele bomen en bosschages.

Figuur 1: projectgebied (Bron luchtfoto: PDOK, 2015).

1.3 Voorgenomen werkzaamheden

De opdrachtgever is voornemens om bebouwing binnen het projectgebied te slopen ten behoeve van de realisatie van twee nieuwe gebouwen aan de noorzijde van het projectgebied. Bestrating en vegetatie zal worden verwijderd.

1.4 Doel en centrale vraag

Dit soortgericht onderzoek wordt uitgevoerd om te kunnen bepalen of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de Wet natuurbescherming, zodat de opdrachtgever inzicht verkrijgt in eventuele aanvullende maatregelen die noodzakelijk zijn. De centrale vraag luidt dan ook:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies.

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. Dit rapport geeft antwoord op bovenstaande vraag en biedt, indien mogelijk, maatregelen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Is dit niet mogelijk, dan moet een ontheffing aangevraagd worden.

1.5 Criteria

Het onderzoek en de onderhavige rapportage voldoen aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Dna-tuur en Habitus natuur & landschap¹. Hierdoor is het onderzoek en de kwaliteit ervan controleerbaar voor derden.

¹ De interne proces- en kwaliteitseisen betreffen het volgende:

- Het onderzoek wordt uitgevoerd volgens geldige onderzoeksprotocollen voor soortenonderzoek.
- Het onderzoek wordt uitgevoerd door deskundigen op het gebied van de onderzochte soort(en). De deskundigen hebben aantoonbaar voldoende kennis om relevante soorten te identificeren (herkennen) en relevant gedrag te beoordelen. De deskundigen voldoen aan de deskundigheidseisen voor een ecologisch deskundige, van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Er wordt gebruik gemaakt van batdetectors die beschikken over opname- en vertragsmogelijkheden en de optie om geluiden op te nemen en sonogrammen te analyseren.
- De projectleider heeft specifieke deskundigheid en meerdere jaren ervaring met soortgelijke onderzoeken. Dit wordt intern een productexpert genoemd.
- Iedere rapportage wordt door een andere ecooloog beoordeeld op inhoud en vorm op basis van vaste beoordelingscriteria. Geplaatste opmerkingen door de beoordelaar worden verwerkt of besproken tot de meningen eensluidend zijn.
- De onderzoeksresultaten en rapportage voldoen aan de volgende eisen: ecologisch en juridisch houdbaar, goed onderbouwd, kort en bondig, leesbaar en begrijpbaar.
- De conclusie geeft antwoord op de vraag van de opdrachtgever.
- Habitus natuur & landschap verklaart hierbij onafhankelijk te zijn en geen enkel belang te hebben bij de uitkomst van het onderzoek.

1.6 Reikwijdte

Dit soortgericht onderzoek heeft alleen betrekking op:

- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- het projectgebied zoals beschreven in paragraaf 1.2;
- de onderzochte elementen binnen het projectgebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 1.3. Als de werkzaamheden op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing en wordt geadviseerd een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de werkzaamheden volgens de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd;
- de Wet natuurbescherming, niet op ander beleid of wetgeving.

METHODE

2. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethodiek beschreven. Per soort(groep) is beschreven op welke manier de gewenste informatie is verzameld. Indien relevant is beschreven welke specifieke objecten in het projectgebied wel en niet zijn onderzocht. Kopgegevens van de uitgevoerde bezoeken zijn te vinden in hoofdstuk 3.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017) voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en de functies kraamverblijf, zomerverblijf, paarverblijf, klein winterverblijf, vliegroute en foerageergebied. Het onderzoek is uitgevoerd in fase 1, 2 en 3, zoals op kaart weergegeven in bijlage 2. De focus bij het onderzoek naar kraam- en zomerverblijven lag hierbij op fase 2 en 3 aangezien fase 1 al was onderzocht (Dnatuur en Habitus, 2017, kenmerk BORG2017-1-RAP1). Het onderzoek naar paar- en kleine winterverblijven is in alle fases volledig uitgevoerd, aangezien dit nog niet volgens het Vleermuisprotocol 2017 was uitgevoerd in fase 1.

Door middel van de bezoeken zoals opgenomen in dit vleermuisonderzoek en het eerder uitgevoerde vleermuisonderzoek (Dnatuur en Habitus, 2017, kenmerk BORG2017-1-RAP1) zijn geheel fase 1, 2 en 3 onderzocht conform het Vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017) voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en de functies kraamverblijf, zomerverblijf, paarverblijf, klein winterverblijf, vliegroute en foerageergebied.

Gezien de grootte van het projectgebied en de te onderzoeken gebiedsfuncties, is het onderzoek uitgevoerd door twee vleermuisdeskundigen.

Het veldwerk is uitgevoerd met behulp van een Petterson D240X in combinatie met opnameapparaat Ediroll R-05. Deze batdetector beschikt over opname- en vertragingmogelijkheden. Tijdens de bezoeken zijn alle waarnemingen genoteerd. Geluiden die niet in het veld te determineren waren zijn opgenomen en later geanalyseerd. De waarnemingen zijn zodanig ingevoerd dat dubbeltellingen zoveel mogelijk zijn voorkomen. Dit wil zeggen dan één baltsende vleermuis niet twee keer is ingevoerd. Op deze manier is het totale aantal individuele vleermuizen in het gebied geïventariseerd.

RESULTATEN

3. RESULTATEN

Onderstaand is per soort(groep) beschreven welke gebiedsfuncties (zoals een verblijf of foerageergebied) zijn aangetroffen of uitgesloten. De vastgestelde gebiedsfuncties betreffen een interpretatie van de waarnemingen uit het veld, welke zijn weergegeven in bijlage 1.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de gegevens in de onderstaande tabel.

Tabel 1: gegevens veldbezoeken

Waarnemer(s)	Datum	Zon op/onder	Tijd van	Tijd tot	Temperatuur	Bewolking	Windrichting	Windkracht (Bft)	Neerslag (mm)
Pieter van Dam en Richard Notenboom	15-06-2017	05:18/22:04	03:20	05:20	13	onbewolkt	ZO	2	geen
Benjamin Brandt en Richard Notenboom	05-07-2017	05:26/22:04	22:00	00:00	20.0	onbewolkt	N	1	geen
Amber Heitman en Pieter van Dam	23-08-2017	06:37/20:48	21:45	23:45	20.0	geheel bewolkt	W	3	geen
Benjamin Brandt en Pieter van Dam	18-09-2017	08:11/19:48	20:49	22:49	12.0	onbewolkt	NW	2	geen

De data, tijd en weersomstandigheden van de bezoeken zijn conform de optimale waarden volgens het Vleermuisprotocol 2017 voor de onderzochte soorten en functies zoals beschreven in hoofdstuk 2.

3.1 Verblijfplaatsen

Kraam-, zomer-, paar- en kleine winterverblijfplaatsen in het projectgebied zijn uitgesloten op basis van dit onderzoek. Er zijn geen baltsende, invliegende, uitvliegende of zwermende vleermuizen waargenomen in het projectgebied.

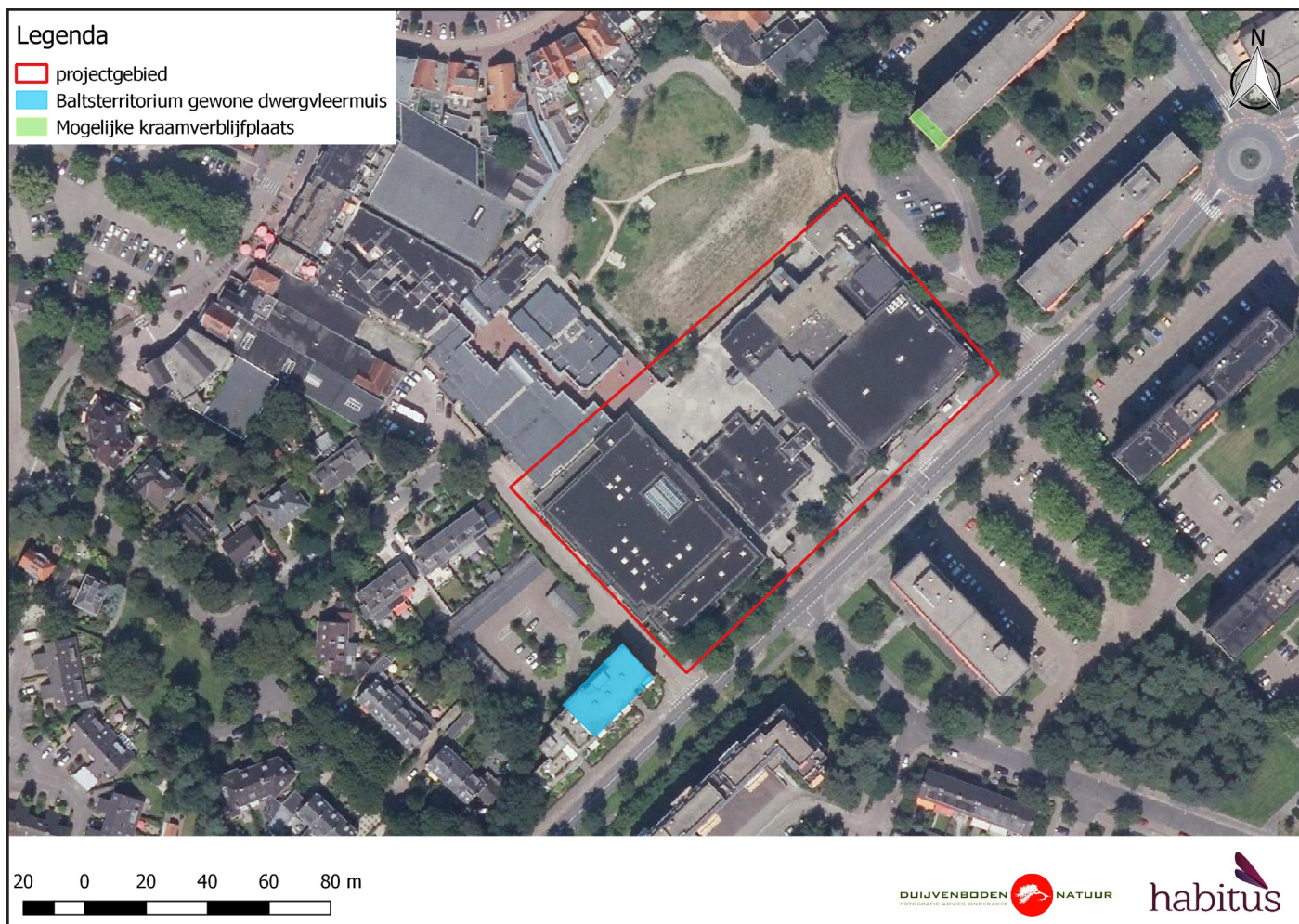
Er zijn wel zes zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen bovenaan bij de het flatgebouw ten noord-oosten van het projectgebied. Dit duidt er vermoedelijk op dat hier, hoog bovenin het flatgebouw, een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aanwezig is. De vleermuizen die gebruik maken van deze eventuele kraamverblijfplaats maken nauwelijks gebruik van het projectgebied als vliegroute of foerageergebied. Dit blijkt uit het aantal waargenomen langsvliegende en foeragerende dieren (zie paragraaf 3.2 en bijlage 1).

Er is een paarterritorium vastgesteld van een gewone dwergvleermuis ten zuidwesten van het projectgebied (zie Figuur 2). Deze gewone dwergvleermuis vertoonde duidelijke binding met het gebouw naast het projectgebied door hier continue baltsend omheen te vliegen. Er werd niet in het projectgebied gebaltst. De exacte locatie van het paarverblijf kon niet worden vastgesteld. De gewone dwergvleermuis patrouilleert gedurende zijn baltsvlucht in zijn territorium. Hierbij vliegen ze met name langs hun paarverblijf maar ook langs de randen van hun territorium (Jens Sachteleben en Otto von Helversen, 2013). Aangenomen kan worden dat het paarverblijf zich ergens in het territorium bevindt. In dit geval betekent dat het gebouw naast het projectgebied.

3.2 Foerageergebied/vliegroute

Essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes worden uitgesloten. Er zijn enkele waarnemingen gedaan van overvliegende en foeragerende gewone- en ruige dwergvleermuizen en daarnaast vlogen er enkele rosse vleermuizen hoog over. Het aantal waargenomen vleermuizen was altijd laag. Foeragerende vleermuizen waren alleen sporadisch in het projectgebied aanwezig, maar nooit langdurig of met meer dan één exemplaar tegelijk. Dit wijst er op dat het projectgebied door een klein aantal vleermuizen als korte foerageerstop tijdens het langsvliegen wordt gebruikt. Van een belangrijk foerageergebied of belangrijke vliegroute is echter geen sprake.

Figuur 2: Projectgebied met vastgestelde functies voor vleermuizen (Bron luchtfoto: PDOK, 2015).

CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk worden de gevonden resultaten beoordeeld in relatie tot de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Gewone dwergvleermuis (Pipistrelle pipistrelle)

4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Onderstaand is de vraag beantwoord of er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming plaatsvindt. Hierbij is toegelicht om welke artikelen het dan gaat. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

4.1 Toetsing aan wetgeving

De aanwezigheid van alle onderzochte functies in het projectgebied is uitgesloten. Wel zijn er naast het projectgebied een paarverblijfplaats en mogelijke kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig. De werkzaamheden hebben geen direct effect op deze verblijfplaatsen of de aanvliegroutes hier naartoe. Ook is uitgesloten dat het projectgebied valt onder de functionele leefomgeving zoals een vliegroute of foerageergebied. Wel kunnen deze verblijven worden verstoord door een teveel aan verlichting, zowel tijdens als na de werkzaamheden. Dit zou een overtreding van artikel 3.5 lid 4 voor de gewone dwergvleermuis betreffen.

4.2 Conclusie

Bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden wordt de Wet natuurbescherming mogelijk overtreden. Dit kan worden voorkomen door te werken zoals beschreven in paragraaf 4.3.

4.3 Aanbevelingen

Voorkom het verstoren van nabijgelegen verblijfplaatsen (zie figuur 2). Voorkom dat de betreffende gebouwen extra (meer dan in de huidige situatie) worden verlicht. Dit geldt zowel tijdens aanlegfase als de gebruiksfase.

BRONNENLIJST

Literatuur

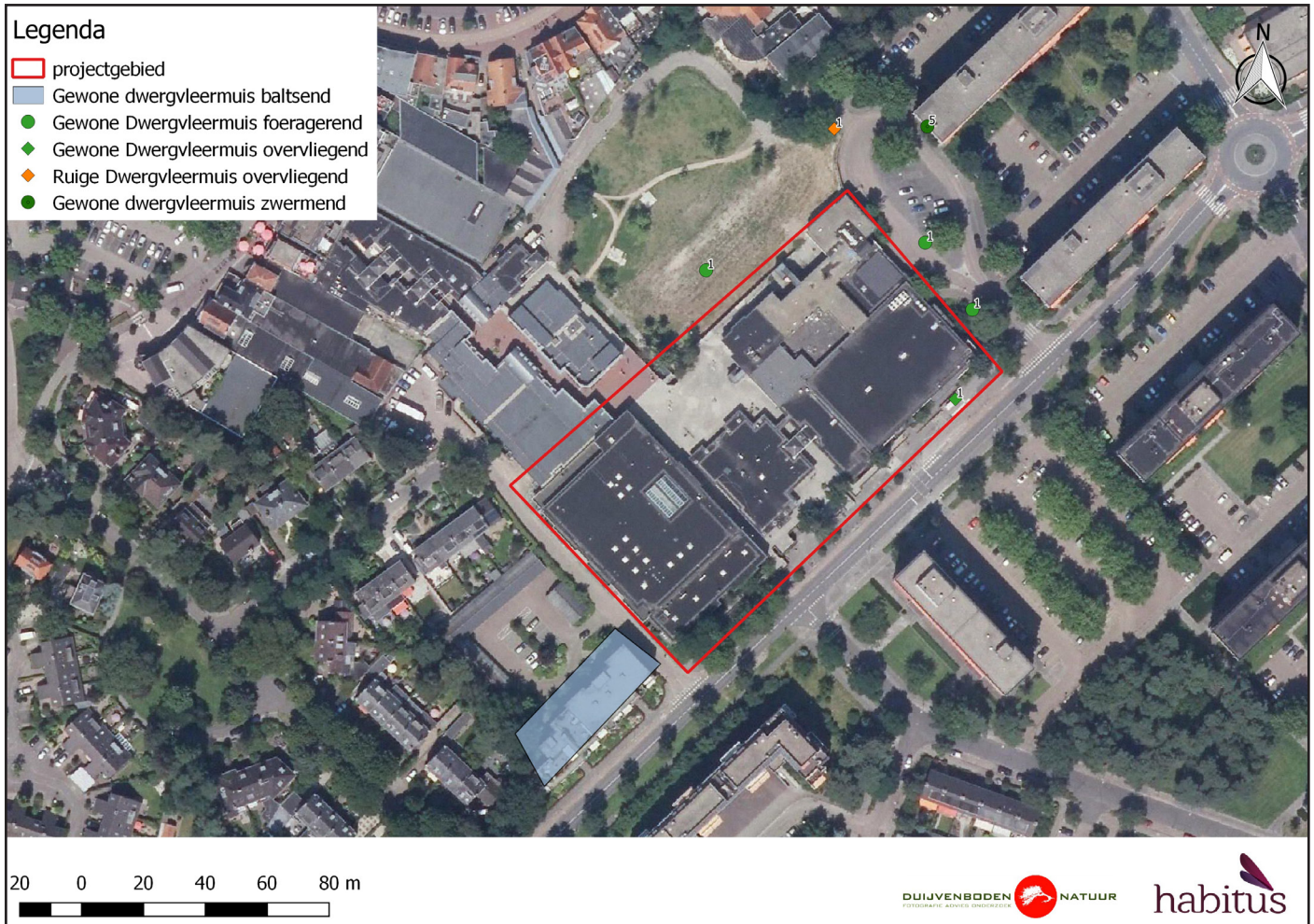
- Bij12 (2017). *Kennisdocument gewone dwergvleermuis*.
- Bij12 (2017). *Kennisdocument ruige dwergvleermuis*.
- Netwerk Groene Bureau's (2017). *Vleermuisprotocol 2017*
- Jens Sachteleben and Otto von Helversen (2013). *Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (Pipistrellus pipistrellus) in an urban habitat*. Acta Chiropterologica 8(2):391-401. 2006
- BügelHajema Adviseurs, 2017. *Notitie ecologische inventarisatie De Kwinkelier Bilthoven*
- Habitus en Dnatuur (2017). *Rapportage soortgericht onderzoek vleermuizen winkelcentrum de Kwinkelier te Bilthoven, kenmerk BORG2017-1-RAP1*

Geraadpleegde websites

www.vleermuis.net. Geraadpleegd op 4 oktober 2017.

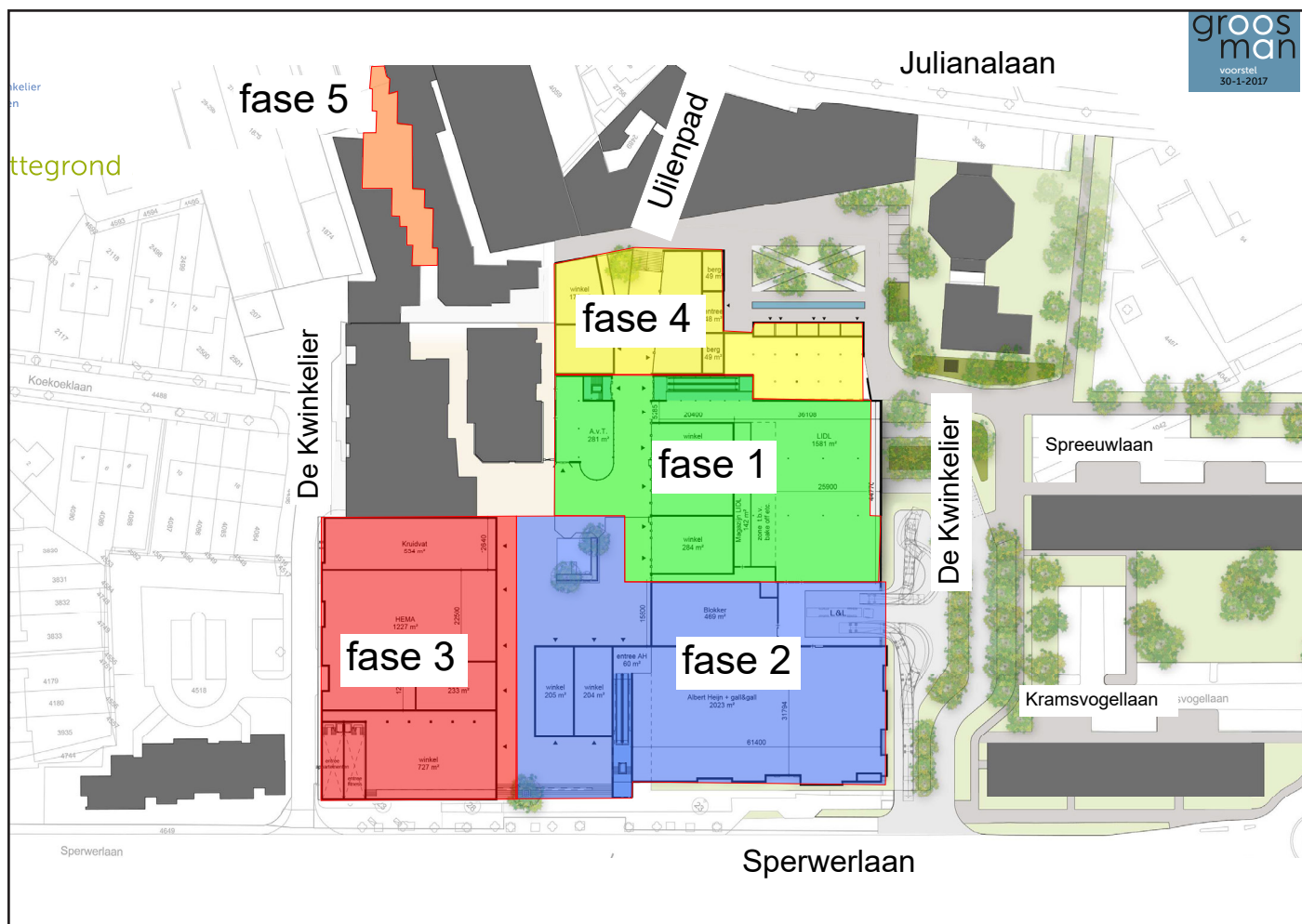

BIJLAGE 1 - WAARNEMINGEN OP DE KAART

Figuur 5: Alle waarnemingen zijn op de kaart weergegeven. Het betreft de waarnemingen van alle bezoeken. De aantallen zijn op de kaart weergegeven.

BIJLAGE 2 - FASERING REVITALISERING DE KWINKELIER

Figuur 5: Alle waarnemingen zijn op de kaart weergegeven. Het betreft de waarnemingen van alle bezoeken.